

Fwencuengh Goksadsad

壮欢里的光芒

□ Dungh Muz sij Siz Bungzcwngz hoiz

东木著 石鹏程 译

“Ngoenzneix hekbengz ma, va’ gviq hai henz loh; benz ndoi youh hwnj bo, singgo goksadsad……”

Gyoengq vunzmbanj aeu gij fuengsik ndaw bya daeuj ciepcoux raeuz. Yienznaeuz miz haujlai vunz doxcaez byaij haenx dingq mbouj rox, hoeng gij diuh vaiqvued de lumj vacwx rumcwx ndaw lueg nei, nauhyied dangqmaz. Singfwen youh lumj rin daemj byoengq raemxdaemz, bongh haeuj ndaw sim vunzlai.

Mubwz, bouxsai baihbaek cingqcaen ndeu, dingq gou eu geij coenz Fwencuengh le, couh geujdawz gou, heuh gou daiq aen doih de haeuj mbanj bae caijfungh. Aen feihgih mbouj yungh vunz dawz caeuq gij gisuz sezbei cei q moq haenx cungj daiq bae caez lo, de siengj yungh gij fuengsik cei q maenh bae ingj ok gij Fwencuengh hawj de gingq-cungh haenx.

Neix hawj gou gamjdaengz mbouj onj caeuq najmong. Gou caeux couh lumz eu Fwencuengh seuqsat, lumj vunzlai ityiengh, gou ok daengz aen seiqgyaiq gvangqlangh bae ra hong guh saeh, ngaiz bi’ ndwen utfug lai bi, yienghceij caeux couh bienqbaenz vunz ndawsingz lo. Hoeng youq ndaw ndwenngoenz, youq mwh sim vunz caemdingh roxnaeuz ndoet laeuj guh fwen, gij sing Fwencuengh couhlumj sing’ yaem ranzmbanj nei youq ndaw sim gou diuq hwnj diuq roengz, lumj duznyaen gwnz ndoi nei buet haeuj buet ok.

It

Giz miz singfwen, couh miz seiqvunz.

Fwencuengh geuj rumz geuj faenx gvaqdaeuj, youq mwh baebae dauqdaug ndawde, baenz naed yw gouq ndaej diuzmingh daxgoeng. 20 sigij sam seiqcib nienzdaih, bing vueng max luenh, ndaej lix roengzdaeuj couh dwg saeh ndei. Ndaej lix ndei, engq dwg vuenyungz. Youq aenbiengz luenhsabsab baenzneix, hojnanz lailai, seiqgyaiq youh baenz iq, yungz mbouj roengz bouxgungz saek di utheiq caeuq singswenj.

Seizhaenx ndaw mbanj, dauqcawq dwg gyoengqvunz iek dwk beij go’ em lij roz. Swnghhoz dwg gij vacwx ndaw rumz nit, couhcinj miz saek di maqmuengh, hix yaek deng yienhsaed doegsieb gvej raeg bae liux. Bungz daengz caegdoj, ndaej lix diuzmingh, gaeng dwg cojcoeng rom goengdaek, miz vunz vih mwngz gwn cai nam baed lo. Youh seiz mbouj seiz mienhdoi q boux caizcawj daeuj doknap, gij nazreih, gij haeuxgwn, hawj bouxwnq baengh mbaw heiqdieg, hat sing ndeu couh sou bae lo. Yienghneix, daxgoeng gyoengqde deuz haeuj ndaw bya ndaw lueg bae, youq ndaw ndoeng ra gwn. Ndag gyoengqde bienq baenz fag baenz fag cax, bauh ok baenz gaiq baenz gaiq dieg iqet. Ndaem haeuxyangz, ndaem lwgmaenz, ndaem gij maq-muengh ndaw swnghhoz.

Vihliux ndaej lix roengzbae, gyoengqde nyaenxsouh boihseiz, buekmingh guhhong, yungh caenh simgei bae yiengq mbwn caeuq yienhsaed ra gwn. Guh doq, gai daengq; raemj fwnz, coemh dang; rap diuz rap naek, fan bya hwnj ndoi, hamj gvaq diuz gemh bya, ndonj gvaq lueg oen, daengz gwnz haw daeuj swenjhemq gai doenghyiengh. Mwh seizheiq ndei, ndaej vuenh di gyu lauz daengj doxgaiq ngoenzyungh; mwh seizheiq mbouj ndei, hix cij-

“今天贵客来,桂花两边开;爬坡又爬岭,歌声实在乖……”

村民们用大山的方式来迎接我们。虽然随行的很多人听不懂,但欢快的调子像山谷里的野花野草,深深浅浅,繁华一片。歌声又像石头撞破了池水,涟漪在心窝里荡开。

慕柏,一个典型的北方汉子,听我唱了几句壮欢之后,竟缠着我带他的团队到村里采风。无人机等最新技术和设备统统上阵,他想用最文艺的方式拍摄出令他心生敬意的壮欢。

这令我颇为不安和惭愧。我早把壮欢弃于滚滚红尘,与众人一样对外面广阔的世界趋之若鹜,屈服多年,早已驯化成了城里人的模样。然而在岁月深处,夜深人静或对酒当歌之时,那壮欢像乡音一样在我心里起承转合,山野之物猛然纤毫毕露。

有歌声的地方,就有人生。

壮欢裹挟着漫无边际的风尘,在来来往往的时光里,成为爷爷救命的药丸。二十世纪三四十年代,兵荒马乱,能活下来就是幸事。能活好,更是万幸。在乱如麻的尘世中,苦难何其多,世界又何其小,容不下穷人的一点点委屈和呐喊。

那时的村野上,到处是饿得比芒草还要枯瘦的人们。生活是寒风中的野花,即使有一丝亮色,也会被现实的残酷收割殆尽。遇上土匪强盗,能活命,已是祖上积德,有人为你吃斋念佛了。又不时面对乡绅财主的压榨,开的荒、垦的地、种的米,让人家凭一张地契、一声吆喝就收走了。于是,爷爷他们往更深的山里逃命,去向深山老林讨生活。他们的身体化作一把把刀子,刨出一小块一小块贫瘠的土地。种玉米、种红薯,种下对生活的渴望。

为了活下去,他们忍辱负重,拼命干活,绞尽脑汁向老天和现实索求。做木工,卖板凳;砍山柴,烧木炭;挑着重担,翻山越岭,跨过数不清的山谷,穿过布满荆棘的山岗,到集市上吆喝叫卖。运气好的时候,可以换一些油盐等日常物资;运气不好的时候,也只能无功而返。就在那里,十多岁的爷爷遇到了一个十岁的女孩,她打着赤脚从集市上远远地尾随他到山里。她和父母离散,无家可归,长跪柴门,恳求太爷爷收留。老人家长叹几声,天地无垠,世道艰难,不过再添一双筷子罢了。后来,女孩被作为童养媳收养,再后来就变成了我奶奶。奶奶姓王,湖广人氏,一口地道的官话。在时光里,官话渐渐化为壮语,奶奶成了一个土味十足的壮家妇人。偶尔在家长里短的争吵中,湖广官话突然蹦出来,爷爷便会一愣,瞬间停止了急躁。他的世界逐渐被官话所浸染,这可是以前的汉族人家的孩子,说什么也不能骂咧。这背后,既有爷爷对奶奶爱意的润泽,更有其对汉文化的尊重。许多年之后,我教爷爷使用煤气灶,他豪气地丢下一句话:“教你奶奶就行了。”

1949年以前,他们在饿与饱的边缘不断挣扎,在生与死的困顿里往前奔走。一年四季,风尘苦旅,穷人想挣脱苦难的人生何其难。

“站在山顶把歌唱,歌声传过四四方。一心跟着共产党,好比葵花向太阳。”直到有一天,红色的太阳照耀到山脊晃晃里。分到田到户,爷爷带着奶奶和几岁的父亲一步步往山下走去,往那些田地走去。

后来,我问爷爷:“怎么样熬过那些每天都在吃苦的日子咧?”

他笑了笑。那些年代,他们逃避苦难,又拥抱苦难。有所畏惧,又有所向往。

苦闷的时候,他会唱起山歌,以歌喻志。山野调子,如同在寡淡的生活中加入的一勺盐,一夜夜地抚摸着艰难,也给了奶奶一颗定心丸。壮欢倒不会劝人强颜欢笑,该笑则笑,该哭当哭,采撷了众多苦难,唱尽了悲欢离合。歌声就是菩萨,撑起一束光,照亮着苦难。夜里低沉的歌声,大多调子悲凉,以乐诉苦,苦中作乐。庄稼汉的呐喊抗争,藏匿在山水田园中。有时家门口会聚集众多听歌者,沉溺于那一曲曲欢歌,在心灵的夹缝中填塞了片刻的自由和解脱。过往风霜如刀,梦会在歌声里醒过来,夹杂着活下去的希望。在歌声的世界里,他们与苦难握手言和,坦然,干净,带着执着的悲欢和倔强。

naengz naiqnuekbuek dauq ranz. Couh youq seiz-haenx, daxgoeng cib geij bi haenx bungz daengz dahsau cib bi ndeu, dahde loh din youq gwnz haw daj gizgyae gaen daxgoeng daengz ndaw bya. Dahde caeuq bohme h byaij sanq lo, mboujmiz ranz dauq-ma, gvih youq bakdou, gouz daxgoeng louz de roengzdaeuj. Vunzlau x danqheiq geij sing, diendeih mbouj miz haenz, seiqgyaiq roen gannanz, mbouj-gvaq lai dem gouh dawh ndeu couh ndaej lo. Doeklaeng, dah lwgmbwk ndaej dangguh bawxbyok souciengx, doeklaeng couh bienqbaenz daxbuz gou lo. Daxbuz singq Vangz, vunz Huzgvangj, rox gangj Vahgun raeuzred. Seizgan nanz le, Vahgun ciemh-ciemh bienqbaenz Vahcuengh, daxbuz bienqbaenz mehmbwk Bouxcuengh cingqcaen ndeu. Saekseiz youq ndaw ranz doxceng doxnauh, Vahgun de fwt diuq okdaeuj, daxgoeng baez lawq, yaepda couh dingz roengzdaeuj lo. Seiqgyaiq daxgoeng cugciemh deng Vahgun cimqnyumx, neix dwg lwngyez Bouxgun doenghbaez, gangj gijmaz hix mbouj ndaej ndaq bw. Gizneix, miz gij maijgyaez daxgoeng daxbuz, hix dwg gingqcungh vwnzva Bouxgun. Gvaq haujlai bi le, gou son daxgoeng yungh heiqmeiz, de gig hwng gangj coenz vah ndeu: “Son daxbuz mwngz couh ndaej lo.”

1949 nienz gaxgonq, gyoengqde cungj cak-cangh youq giz iek caeuq imq, dai caeuq lix haenx. Bi sei q geiq, gwn haemz souh hoj, bouxgungz siengj baetduet haemzhoj dwgrengz raixcaix.

“Youq dingj bya eu fwen, singfwen cien z gvangqlangh. Gaenriengz gungcanj dangj, sim’ angq coux daengngoenz.” Cigdaengz miz ngoenz ndeu, daengngoenz saekhoengz ciuq daengz le ndaw gungxbya. Faen naz daengz ranz, daxgoeng daiq daxbuz caeuq daxboh ngamq ndaej geij bi haenx, baez yamq baez yamq byaij roengz bya, byaij bae doengh gij reihnaz haenx.

Gvaqlaeng, gou cam daxgoeng: “Baenzlawz cij ngauz gvaq gij saedceij ngoenznaengz gwn hoj ne?”

De gag riu. Doengh aen nienzdaih haenx, gyoengqde deuzndoj hojnanh, youh gotdawz hojnanh. Youh lau youh maqmuengh.

Seiz simnyap, de couh eu fwen lwnh vah ndaw sim. Gij diuh fwen, lumj youq ndaw swnghhoz bingzdamh gya beuz gyu ndeu nei, baenz hwnz baenz hwnz nai daxbuz simdingh dwk gvaq seiz gungzhoj. Fwencuengh mbouj gienq vunz riunyaen, seiz riu couh riu, seiz daej couh daej, mbaet aeu haujlai hojnanh, ciengq caenh sim’ angq simcieg、doxhab doxbiek. Singgo couh dwg duzyou, cengqhwnj nyup rongh ndeu, ciuq dwk hojnanh. Gyanghwnz gij singfwen caemrwg haenx, gij diuh de dingzlai siliengz, yungh angq gangj haemz, youq ndaw haemzhoj guh’ angq. Gij swenjhemq dingjceng bouxguhnaz, yo youq lueg bya ndaw naz. Mbangj-baez haujlai vunz comz daengq bakdou dingq fwen, baenz hot baenz hot fwen sawj aen sim gyoengqde yaepyet ndaej cwxcaih caeuq gejduet. Rumz mwi ci daeuj lumj fagcax nei, aen loq youq ndaw singfwen ndiu gvaqdaeuj, geb gij maqmuengh lix roengzbae. Youq ndaw seiqgyaiq sing fwen, gyoengqde caeuq hojnanh gaem fwngz doxhuz, lauxsaed, seuqcengh, daiq miz angqyangz siengsim caeuq cengqgengz.